

■
Założenia do gminnego planu
zaopatrzenia w ciepło, energię
■ elektryczną i paliwa gazowe –
■ prezentacja poradnika

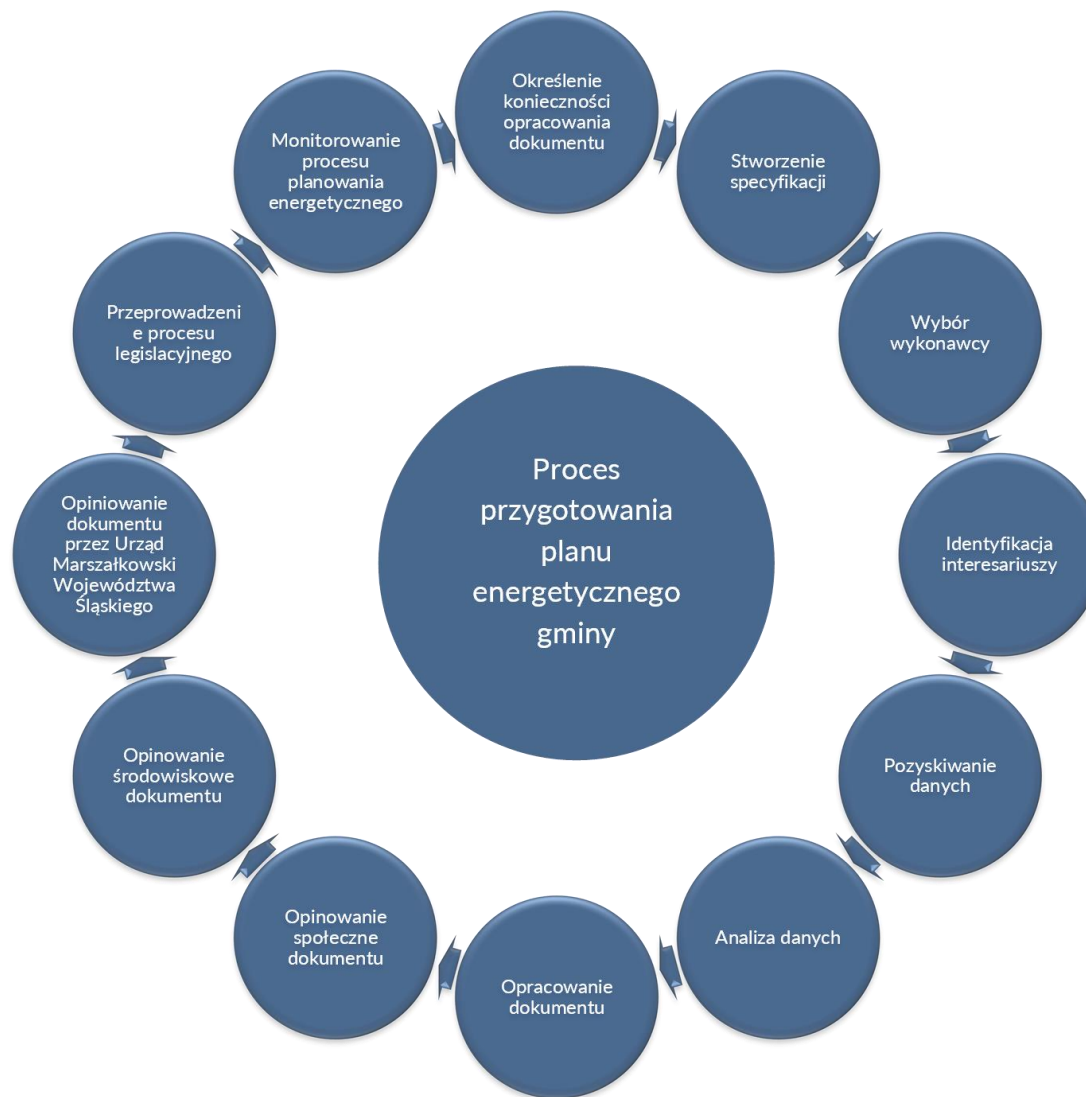
— **inSilesia**

Poradnik dla gmin dot. Planowania energetycznego

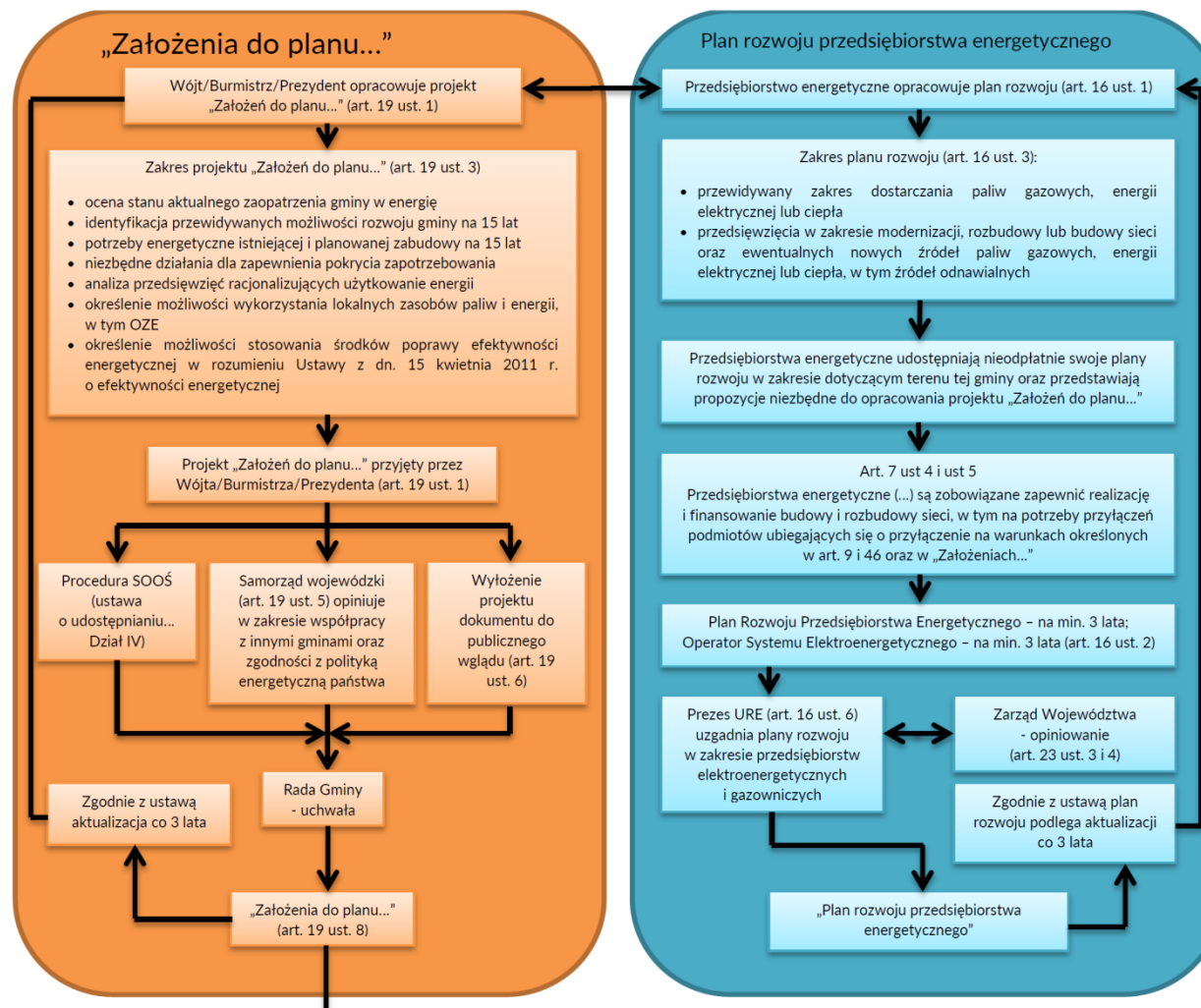

- **Wymagania prawne**
- **Wymagany i rekomendowany zakres dokumentów**
- **Opis procesów i procedur związanych z planowaniem energetycznym**
- **Przykłady i dobre wzory**
- **Dostępne narzędzia**
- **Partycypacja interesariuszy**
- **Harmonizacja**
- **Wymagania wobec wykonawców**

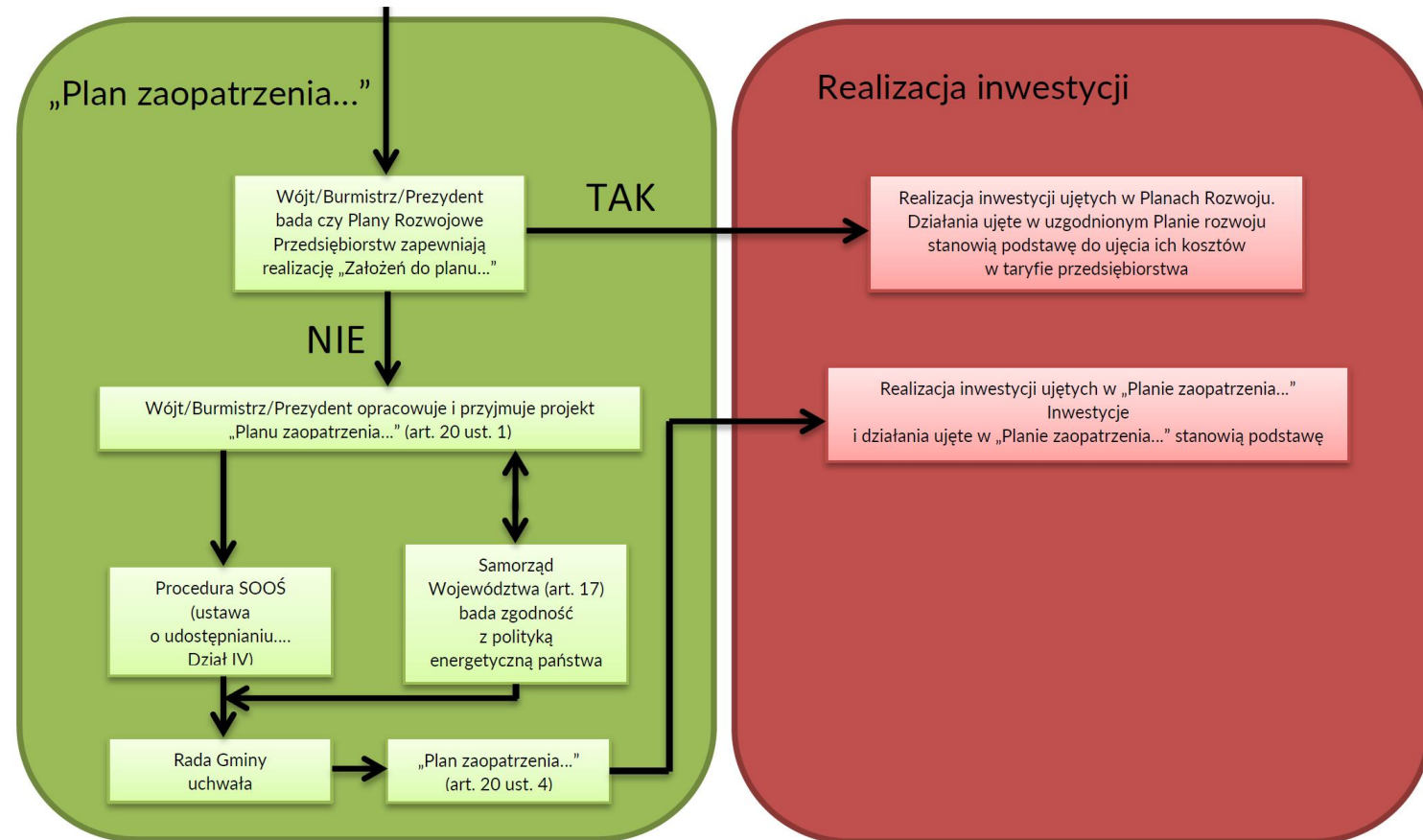
Proces przygotowania planu energetycznego gminy

Schemat procesu legislacyjnego związanego z planowaniem energetycznym

Schemat procesu legislacyjnego związanego z planowaniem energetycznym

Jakie działania podjąć zanim przystąpimy do procesu planowania ...

- Przegląd dokumentów planistycznych.
- Przegląd zasobów informacyjnych.
- Identyfikacja źródeł danych.
- Identyfikacja celów i obszarów problemowych w gminie.
- Przegląd struktury organizacyjnej.
- Prognoza zaopatrzenia w energię terenów rozwojowych w gminie.
- Określenie interesariuszy (w tym uwzględnianie społeczeństwa).
- Określenie potencjalnych zdarzeń (procedur, opinii itp.), których realizacja powinna być odniesiona do planu energetycznego.
- Przegląd planów gmin sąsiednich.

Jakie działania podjąć zanim przystąpimy do procesu planowania ...

Identyfikacja źródeł danych – Grupy użytkowników energii i zakres pozyskiwanych danych

Lp.	Grupa użytkowników	Ilość poszczególnych użytkowników	Uzasadnienie potrzeby
1.	Odbiorcy mieszkaniowi scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe: <ul style="list-style-type: none"> - budynki jednorodzinne - budynki wielorodzinne spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych - budynki wielorodzinne własności gminy	<p>Cała grupa łącznie</p> <p>Odbiorcy reprezentujący min. 75% zużycia energii (licząc narastająco od największego odbiorcy do najmniejszego)</p> <p>100% budynków</p>	<p>Ograniczenie z uwagi na liczbę odbiorców</p> <p>Budowa i realizacja programu zwiększenia efektywności energetycznej w gminie</p> <p>Budowa i realizacja programu efektywności energetycznej gminnych budynków mieszkalnych</p>

Identyfikacja celów i obszarów problemowych w gminie

Są to:

- Wysoka jakość środowiska.
- Bezpieczeństwo energetyczne.
- Akceptacja społeczna działań gminy w zakresie energetyki, w tym tworzenie warunków dla zdrowego życia mieszkańców, akceptowalne koszty zaspokajania potrzeb energetycznych, solidarność na rzecz warunków życia przyszłych pokoleń.
- Aktywizacja lokalnej społeczności, tworzenie warunków do inicjowania i realizacji lokalnych inicjatyw.

Przegląd struktury organizacyjnej

Przed przystąpieniem do sporządzenia planu energetycznego dobrze jest sprawdzić, jakie dokumenty posiadają w swoich zasobach poszczególne wydziały/komórki organizacyjne i czy są w stanie je udostępnić (ewentualnie w jakim czasie). Przykłady danych, o które może pytać osoba odpowiedzialna za wstępne rozpoznanie danych do planu energetycznego zostały przedstawione w załączniku 3.

Określenie potencjalnych zdarzeń (procedur, opinii itp.), których realizacja powinna być odniesiona do planu energetycznego

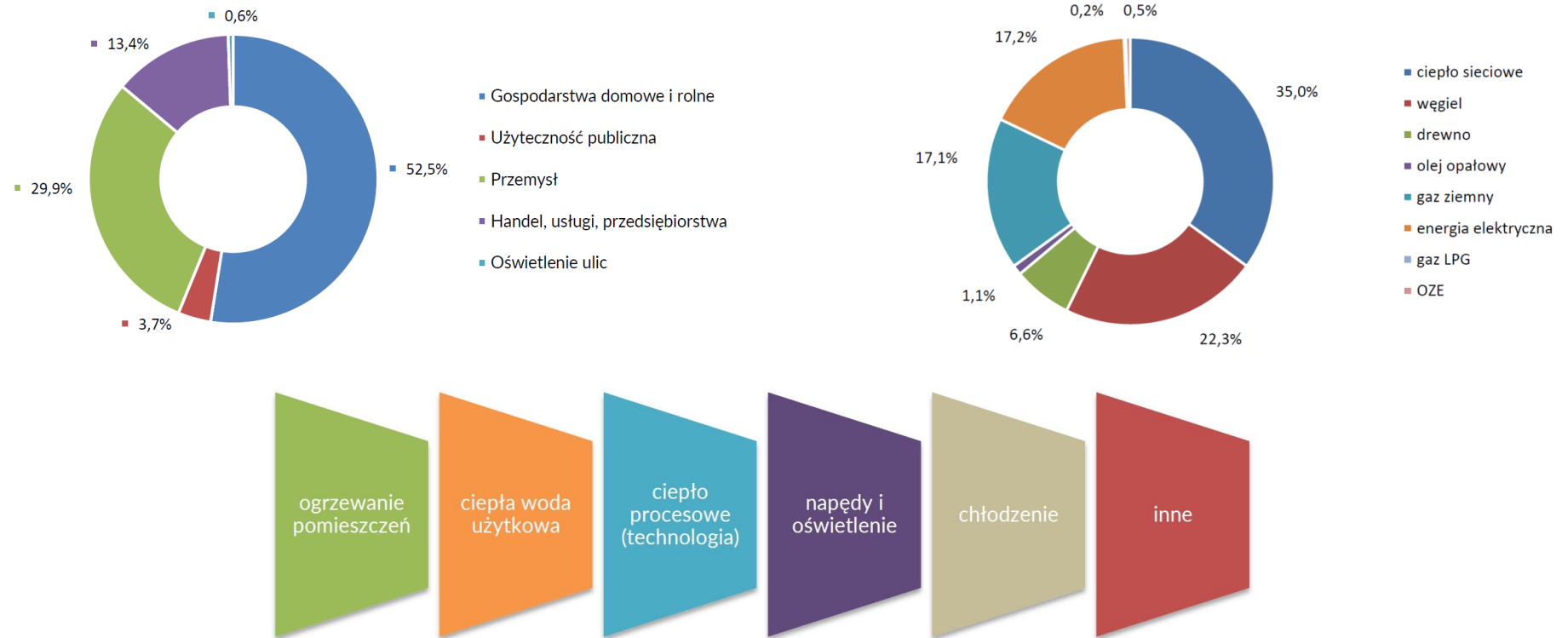
- Sporządzenie planu energetycznego wiąże się zwykle z następującym harmonogramem:
- sporządzenie projektu planu energetycznego – do 6 miesięcy od rozpoczęcia prac,
  - uzyskanie kompletu opinii z RDOŚ i PWIS do planu energetycznego (w tym do prognozy oddziaływania na środowisko) – do 8 miesięcy od rozpoczęcia prac,
  - uwzględnienie ewentualnych uwag instytucji opiniujących (w tym do prognozy oddziaływania na środowisko), uwzględnienie wniosków, zastrzeżeń i uwag do „Projektu założeń...” w ramach konsultacji społecznych wynikających z Ustawy prawo energetyczne – do 10 miesięcy od rozpoczęcia prac.

Proces planowania energetycznego jest zatem działaniem długotrwałym, dodatkowo może wystąpić jego wydłużenie z przyczyn niezależnych od gminy lub wykonawcy.

Istnieje możliwość skrócenia tego czasu poprzez zoptymalizowanie działań gminy. Wymaga to jednak dużej wiedzy i umiejętności osoby nadzorującej proces planowania energetycznego w zakresie aktywnej współpracy z organami wydającymi opinie oraz wykonawcą planu.

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Zakres minimalny

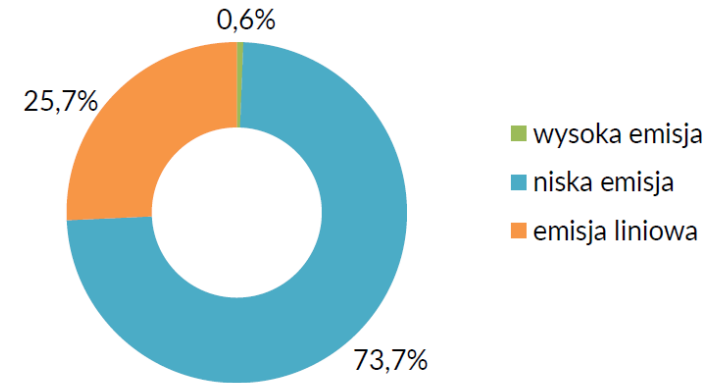
Bilans energetyczny dla stanu istniejącego (z uwzględnieniem przemysłu, transportu i OZE)

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Zakres minimalny

---

Bilans emisji zanieczyszczeń do atmosfery (z uwzględnieniem emisji gazów cieplarnianych)

Ocena lokalnego potencjału zaspakajania potrzeb energetycznych (lokalne zasoby OZE: energetyka rozproszona, samowystarczalność energetyczna gminy, klastry energii, mikroinstalacje; energia z odpadów; efektywność energetyczna: nowe budynki; źródła kogeneracyjne - CHP)

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Zakres minimalny

---

Prognozy rozwoju

Rekomenduje się, aby prognoza zaopatrzenia w energię obejmowała co najmniej sieciowe nośniki energii (ciepło sieciowe, gaz ziemny i energię elektryczną) i składała się z przynajmniej trzech scenariuszy rozwoju (np. najmniej korzystny, optymalny czy rekomendowany, najbardziej korzystny).

Ocena bezpieczeństwa energetycznego dla stanu istniejącego i potrzeb rozwojowych

Główny nacisk w zakresie oceny bezpieczeństwa energetycznego należy położyć na ocenę systemu ciepłowniczego w zakresie jednostek wytwórczych i infrastruktury energetycznej. Ponadto wykazane w „Założeniach do planu...” rezerwy występujące w infrastrukturze ciepłowniczej, elektroenergetycznej oraz gazowniczej mogą stanowić potencjał do wykorzystania w gminie (np. w przypadku występowania rezerw w stacjach redukcyjno-pomiarowych umożliwi podłączenie nowych odbiorców do systemu

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Zakres minimalny

---

Tworzenie „Założeń do planu...” powinno wyjść nie od działań, na które kieruje *explicite* Ustawa Prawo energetyczne, a od celów jakie gmina przez plan zamierza osiągnąć.

Potencjalna współpraca z innymi gminami nie powinna być traktowana jako przymus wynikający z prawa, ale szansa dla sąsiadujących gmin na wspólne zmniejszenie kosztów ponoszonych za energię oraz zminimalizowanie negatywnego oddziaływania na środowisko.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

„Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie (...), energetyki, (...), opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko”⁵.

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Zakres rekomendowany

---

- Koszty (akceptacja społeczna) i ochrona odbiorcy wrażliwego (ubóstwo energetyczne), koszty po stronie gminy i społeczeństwa, źródła finansowania zewnętrznego (województwo, UE itp.)
- Rozwój systemu ciepła sieciowego
- Rozwój systemu gazowniczego
- Rozwój systemu elektroenergetycznego
- Poprawa jakości środowiska (w szczególności powietrza)
- Elementy adaptacji do zmian klimatu
- Elektromobilność

Zakres realizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe – Aktualizacja założeń do planu ...

Należy zaznaczyć że zgodnie z Ustawą prawo energetyczne opracowanie na etapie jego tworzenia nosi nazwę „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy ...”. Oznacza to, że aktualizowany dokument powinien być na tym etapie nazwany „Projektem aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy ...”, a po uchwaleniu będzie nosił nazwę „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy ...”. W tym przypadku warto zaznaczyć w dokumencie, że jest aktualizacją wcześniej uchwalonych „Założeń do planu...”.

„Założenia do planu...” należy sporządzać dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat. W praktyce oznacza to, że prognozy zaopatrzenia w energię powinny być wykonane na okres 15 lat. Brak jednak szczegółowych wytycznych w tym zakresie w Ustawie prawo energetyczne. Rekomenduje się zatem wykonanie prognozy w dokumencie na okres 15 lat od planowanego roku ich uchwalenia. Ze względu na niepewność kiedy „Założenia do planu...” będą uchwalone zaleca się, aby horyzont prognoz energetycznych w dokumencie sięgał większego okresu niż 15 lat (np. 18 lat). Należy również uwzględnić perspektywę zawartą w Polityce energetycznej Polski.

Przyjmując taką interpretację Prawa energetycznego, „Założenia do planu...” aktualizuje się co najmniej raz na 3 lata, przyjmując za każdym razem nowy, przesunięty w czasie o trzy lata, 15-letni horyzont do prognoz energetycznych. Błędne jest tworzenie „Założeń do planu...” raz na 15 lat i tworzenie tzw. małych aktualizacji bez przesuwania horyzontu prognoz o kolejne 3 lata.

„Plan zaopatrzenia...” nie jest dokumentem obligatoryjnym dla gminy, ale powinien być opracowany tylko wtedy, kiedy plany choć jednego z przedsiębiorstw energetycznych nie są zbieżne z planami gminy. Odpowiedź czy jest wymagany „Plan zaopatrzenia...” powinna być zawarta w opracowanych wcześniej „Założeniach do planu...”. **Z punktu widzenia prawa nie można zatem tworzyć „Planu zaopatrzenia...” bez wykazania tej konieczności w uchwalonych „Założeniach do planu...”. W przypadku sporządzenia „Planu zaopatrzenia...” rekomenduje się uzyskanie opinii Urzędu Marszałkowskiego, zwłaszcza iż poprzez analogię do planów miejscowych dokument ten staje się prawem miejscowym.**

Ponadto należy pamiętać, aby nie tworzyć „Planu energetycznego...” wyłącznie dla jednego, sieciowego nośnika energii, ale dla wszystkich sieciowych nośników, nawet wtedy gdy brak zbieżności planów gminy i przedsiębiorstwa energetycznego dotyczy jednego nośnika (np. ciepła sieciowego).

Ustawa dopuszcza tworzenie „Planu zaopatrzenia...” dla wybranego obszaru gminy.

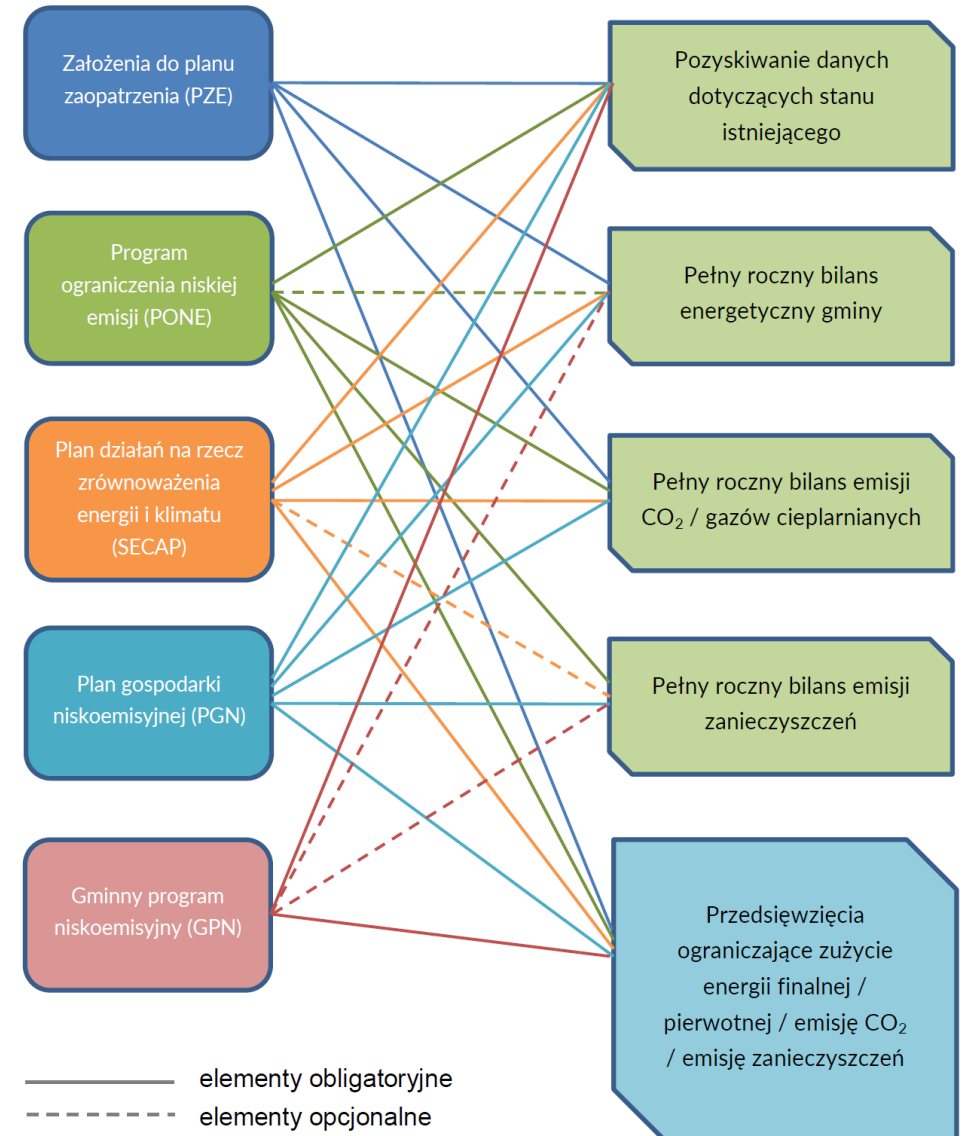
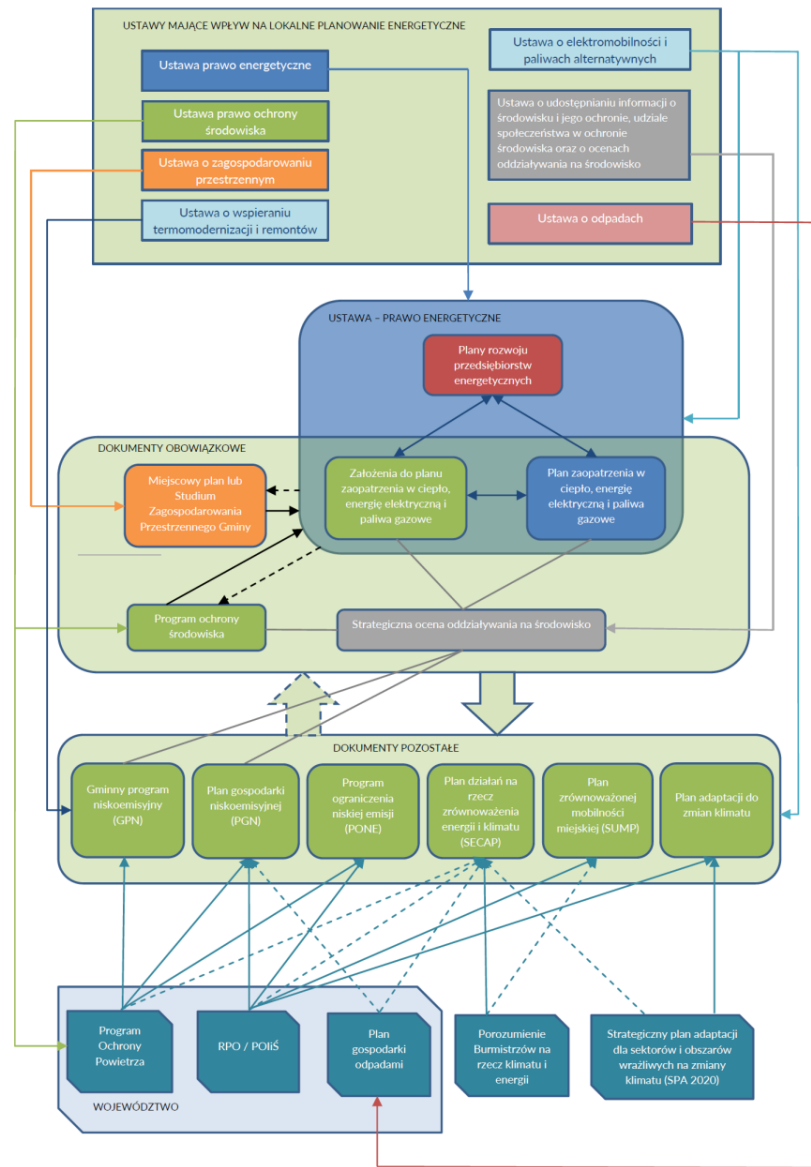
Praktykowane jest tworzenie „Planu zaopatrzenia...” łącznie z planem miejscowym obejmującym fragment gminy. Należy jednak zaznaczyć, że w tym przypadku również musi to wynikać z uchwalonych „Założeń do planu”.

- Kwestionariusze
- Systemy informacji geograficznej
- Bazy danych o budynkach / nośnikach
- Modele
- Stacje pomiarowe zanieczyszczeń

Partycypacja społeczna, zaangażowanie interesariuszy

- Ustalenie roli interesariuszy
- Grupy partycypacyjne
- Harmonogram zaangażowania
- Udział społeczeństwa w zakresie wynikającym z Ustawy
Prawo energetyczne
- Udział społeczeństwa w zakresie OOŚ dla dokumentu

Harmonizacja założeń do planu zaopatrzenia oraz PGN/ SE(C)AP/ SUMP/ PONE/ GPN

Trzyletni ustawowy tryb aktualizacji Założeń do planu można wykorzystać jako szansę na aktualizację zarówno Planu gospodarki niskoemisyjnej (PGN), jak również Planu działań na rzecz zrównoważenia energii i klimatu (SECAP), pozwalając nie tylko na przegląd stopnia realizacji działań przewidzianych w poszczególnych planach, lecz także ich synchronizację i harmonizację. Wykonanie bilansu energetycznego stanowi długotrwały proces trwający co najmniej kilka miesięcy, więc wykonanie go wspólnie dla kilku opracowań może przynieść realne oszczędności w rozumieniu zasobów ludzkich, czasowych i finansowych.

- Przykładowy SIWZ
- Tabela sprawozdawcza
- Lista do samodzielnej oceny zasobów gminy
- Benchmarking miast na prawach powiatu
- Zestawienie dokumentów wpływających na proces planowania energetycznego
- Zestawienie przykładowych / możliwych działań inwestycyjnych związanych z poprawą efektywności energetycznej w obiektach użyteczności publicznej

Dziękuję za uwagę

Mariusz Świader
Główny specjalista

Województwo
Śląskie

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
Departament Gospodarki i Współpracy Międzynarodowej
ul. Ligonía 46, 40-037 Katowice
tel. +48 32 77 40 623
tel. kom. +48 501 406 956
mariusz.swiader@slaskie.pl
slaskie.pl